
La actitud de los gallegos ante las necesidades de Galicia

Historia de la conferencia
pronunciada por

F U C O G . G O M E Z

en Becerreá el 19 de
Julio de 1932

LA ACTITUD DE LOS GALLEGOS ANTE LAS NECESIDADES DE GALICIA

Historia de lo ocurrido en la villa de Becerreá, el 19 de Julio de 1932, al escritor gallego Fuco G. Gómez, con motivo de una anunciada conferencia que en dicha fecha había de pronunciar éste sobre cuestiones galleguistas de palpitante actualidad, a solicitud de algunos socialistas y de los componentes del «Partido Social Revolucionario», de dicho Ayuntamiento.

Los rumores que el día 19 de Julio de 1932 circularon por Becerreá (Lugo), al ser anunciada para este día una conferencia a cargo de Fuco G. Gómez, todos parecían indicar que no sería

permitido llevar ésta a efecto, lo mismo que aconteció con la que sobre agrarismo gallego quiso dar en esta misma villa, hace ya varios años, el talentoso abogado y elocuente orador D. Basilio Alvarez.

No obstante eso, la comisión organizadora de tal acto galleguista logró, al fin, vencer todos los obstáculos y obtuvo el permiso necesario de la autoridad correspondiente.

Cuando estaba aproximándose la hora de dar comienzo al acto, algunos amigos del orador se acercaron a él para advertirle que no hablase sobre ningún tema galleguista, porque de hacerlo, sería silbado por cierto elemento.

A propósito de esto, el autor de obras gallegas tan serias, tan documentadas y tan patrióticas como «Grafía Galega» y «Naciones Ibéricas», contestó lo siguiente:

—Calquer protesta qu'elementos hespañolistas fagan en contra d'algo qui se diga ou esquerba encol da Galiza, equivalle á afirmar qu'a persoa oujeito de tal protesta fixo honore á verdade, obrou con justiza e procedeu conforme á dreito.

A las cinco y media de la tarde, cuando se iba a proceder al comienzo del acto en el local de la «Casa del Pueblo», gentilmente cedido por su Junta de Gobierno, un individuo que dijo ser miembro de ésta, expuso con énfasis, dirigiendo-

se al orador, que los socialistas no permitirían que en el local de su sociedad hablase nadie sobre autonomía gallega...

En virtud de esto, el orador, a instancias de la Comisión organizadora y del señor Juez municipal de Becerreá, D. Fernando Bolaño, se dirigió al auditorio y habló en esta forma:

—Respetable público: Alguen m'acaba d'amenzar con «cortarme» a conferencia xi niste local deserto sober calquer asunto galeguista; e coma eu no estranxeiro non permitín endejamáis a imposición de ningunha ingerenza estrana, nen a indicación poribitiva de falar d'algo qui me poida vîr en gaña, menos debo permitil-o na Galiza, qui é a miña Patria. Per tanto, aqués qui queirades faguer-me o honore d'escoitar-me, poidedê vîr con nós á outro sitio.

En medio de una gran ovación con que fueron acogidas estas frases de Fuco G. Gómez, unos condenaban con duras frases el proceder de algunos malos gallegos y otros, exclamaban indignados:

—¡Ya pueden, desde ahora, darnos de baja en esta sociedad socialista!

En la casa del señor Juez municipal de Becerreá - -

Como don Fernando Bolaño, Juez municipal de Becerreá, ofreciera amablemente al orador su casa para que desde uno de los balcones de ella dijese al público cuanto se le antojara, el joven e inteligente socialista D. Samuel Pardo, ante un nutrido y selecto público de ambos sexos, que se hallaba congregado delante de la residencia particular del señor Juez, hizo la presentación de Fuco G. Gómez y dijo que él, como socialista y como uno de los fundadores de la «Casa del Pueblo», repudiaba, igual que muchos de sus co-asociados, la actitud que hacía pocos instantes habían adoptado algunos socialistas.

Yo confío —agregó— en que la Junta de Gobierno de la «Casa del Pueblo» ha de saber dar una inmediata satisfacción al hijo de este Distrito Fuco G. Gómez, que va a hablaros de cosas que a nuestra Galicia interesan y de los trabajos que en la emigración pasan nuestros compatriotas.

La Conferencia galleguista

Os qui ao lél-a persente conferenza non saiban dar ao *j*, ao *g* diante de *e* e de *i*, e ao *z* (qui niste traballo están empregados d'acordo coa etimoloxía) o sôn qui lles corresponde no galego, qui é o qui teñen no portugués e francés, deberán pornunzial-os dous primeiros (*j* e *ge*, *gi*) coma o *x*, e o derradeiro (*z*), coma *s*.

Damisas e señores:

Irmaus galegos:

Sirvan as miñas primeiras verbas, ao falar niste día na miña Patria, pra transmitir á vosoutros, os nobres fillos diste distrito, un mensaxe de salutación qui con agarimo e fervore patriótico envían-vos os compoñentes da soziedade «Becerreá y su Comarca», da Habana, entusiastas propulsores da cultura e do porgueso diste preziado rincuncho da nosa querida Galiza.

E, ja qui o diñísimo xudez de Becerreá, don Fernando Bolaño, nos brindou a sua casa, espontaña e gentilmente, pra qui dende iste balcón da mesma vos dirijamol-a verba, en virtù de qui non puidemos faguel-o na «Casa del Pueblo», per causas qui tudos vós coñezedes, eu prégo-vos qui en mostra d'agradezimento cara il lle tributedes unha nutrida salva d'aprausos; e outra, ao señor Al-calle municipal, per haber-nos autorizado a celebración diste aito galeguista.

.
Inútil sería xi eu intentara eispresar con verbas a profunda emozione qui m'embarga niste intre coma resultanza disos vosos aprausos e das belas frases i-elevados conceptos qui verteu niste aito o noso culto compatriano D. Samuel Pardo, á quen dou as grazias pel-os inmerescentes afagos qui da miña persoa acaba de faguer.

Agredezo fondamente aos inquedos e intelixentes galeguistas, D. Antonio Rosón, D. Samuel Janeiro, D. Miguel Corral e D. Samuel Pardo, a oportunidade qui me brindaron pra qui nista fermosa vila de Becerreá, á qui pertenezco, erga, per primeira vez na Galiza, a miña homildosa voce ao voltar dun país á onde cheguei sendo aínda impúbero e completamente lego, á onde cō meu esforzo persoal conquirín faguer-me home i-á onde, dende qui a luz da razón alumiu os pasos da miña eisenza, defendín impávida e tenazmente o prestixio, o honore i-as liberdades da nosa escrava i-aldraxada Terra, sen preocupar-me nada en ausoluto das injustas quírticas e persecuziōs de qui había de ser oujeito, nen dos inícos atentados qui en contra dos meus intreses particulares terían de realizar gentis intresadas en destruír virtudes alleas, en restar merto á tud'o qui da nosa Galiza procede i-en faguer qui o nome *galego* siga

sendo sinónimo d'estultizia, de ñoranza e de menosprezo.

Xi grande foi a tristura qui no estranxeiro esperimentei candoouben qui os homes ilustrados e representativos da Galiza ningunha altitude diña adottaron no momento en qui na heroica Cataluña se proclama unha República independente, grande foi tamén a indignación qui me produxo ver qui, dimpois de perder a magnífica oportunidade qui se lles presentou o 14 do Aibre do 1931, de proclamal-a liberdade ausoluta da Nación Galega, voltaron novamente isos mesmos elementos á abogar per un rejonalismo limitado, per unha estreita ideia qui foi concebida no pasante século XIX per quenes endejamáis pensaron qui o porqueso dos pobos e o abanco das liberdades humanas chegarían ao grado en qui se atopan hoje, agás nista nosa Galiza e noutros pobos ibéricos qui sempre lles gostou ir á retaguardia no campo da ideoloxía.

O froito de taes ideas rejonelistas ja todos vós saibedes cal foi: a carta autonómica qui se presentou no Madril, cujas mínimas e desgaleguizantes bases estatutarias confeccionáron-se i-aprobáron-se nunha asamblea onde non tiveron voto máis qui os elementos qui na actualidade constituen o cacicazgo político da Galiza, terra ista pra qui resultou ser sumamente vergoñoso qui a Constitución

qui aprobaron os qui hoje compoñen o centralismo hespañol, sexa máis liberal, máis democrática e máis ampla nas suas concesións qui o era en aspirazóns galegas aquil fracasado estatuto hespañolista qui os parlamentarios galegos persentaron nas Constituentes hespañolas.

Inda qui non coñezéramos ningunha das cráculas contentivas de tal Estatuto, abundaría-nos saiber qui, de tudol-os estatutos qui se confezionaron no territorio qui hoje abarca o Estado hespañol, o persentado pel-os galegos foi o único ao qui adicaron gabanzas os hespañolistas reaccionarios, pra supoñel-o fora de tuda lógica e ceibe de todo espriu de galeguidade, per canto istos adoitaron sempre á ir en contra de canto tendeu á difinir á Galiza, ao conquêrimento das suas liberdades e á recostrución da persoalidade galega.

I-agora, coa arela doutra carta autonómica qui unha comisión de dez sinificadas persoalidades galegas está redaitando en Sant-Iago de Compostela, vemos tamén qui, con unha visión tan pouco crara das cousas e unha conceisión tan inesaita do patriotismo como en tempos pasantes, volve á falar-se, á discutir-se i-á faguer-se inacababres esquirtos de rioras orredor dista custión qui debiera estar definitivamente resolta, xi os homes ilustrados e representativos da Galiza tiveran un pouco menos de fachenda, un algo máis fondo de senso

práico e un tanto máis de civismo e de diñidade cibdadán galega.

Veremos xi nisas sesións preparatorias dise outro Estatuto teñen voc'e vodo tudol os galegos; veremos xi nisas asambleiras onde se vai á difinir-o futuro da Galiza ha d'eisistir unha leial liberdade d'opinión, un verdadeiro respecto á tudol-os quirterios e até ás ideas menos comúns e menos agardadas, sempre qui conten coa condición precisa de seren eispresadas con valentía e con franqueza; veremos xi nista ocasión se tñen persente en taes asambleiras qui pra elaboración da futura carta fundamentale da nosa Patria é indispensable contar coa cooperación de tudal-as corporacións galegas e de tudol-os homes de saiber, de iniciativa e ideas liberaes da Galiza. Pois de non ser eisi, de non dar-se comprimento ao pirmordiale mester de catar opinións e aunar vontades, agoiramos en torno á ista trascendental idea un fracaso tan estruendoso coma o qui resultou da Asambleira qui algúns dos aituas parlamentarios galegos e outros rejonelistas máis celebraron na Cruña, á portas pechadas, o 25 d'Outono pasantes, e na qui urdiron, amañaron i-aprobaron un Estatuto qui, coma dixen dinantes, resultou sel-o máis ridícol e o menos patriótico de cantos foron confeccionados nos antigos reños e condados qui na ai-

tualidade ximpan baix'o domiño do centralismo hespañol.

O rejonalismo, damisas e siñores, é un tema orrodor do cal ven girando dende fai moito tempo, a tendencia das difrentes seitas de tudol-os maitizes: sozials, relixiosos, políticos, etc.; pro qui á ningunha dilas lle tén movido até agora o qui debra ser base pirmordiale da finalidá de tudol-os galegos: a liberdade ausoluta da Galiza, nosa única Patria verdadeira.

Os homes casi todos das difrentes seitas chegan á afirmar con ridícula soleniedá de «homo sapiens», coma diría un Fuco Bacon ou un Plauto, qui na independencia da Galiza non debe pensarse nada en ausoluto, non soio perqui a crén un mito, xinon perqui ilo siñificaría a desintegración, a desmembración da Hespaña; i-é forza qu'issos galegos, fachendosos i-engrídos, qui ás veces coidan acadal-os lindes do infinito, sobergueitos nos cumios da sua egolatría, descendan ao pránc da realidade do país galego, e se posexonon ben dila, pra acettal-a ou pra rechazal-a, pra afirmal-a ou pra negal-a; pro sempre pra recoñecer á Galiza a sua jerárquica categoría de nazonalidade ben definida e pra consideral-a capaz de regil-os seus porprios destinos, e non pra eisfumal-a nunha nimia trivialidade secundaria e justifical-a con

fútiles preteistos e con endrómenas mal intenzionadas.

A realidade da Galiza, o seu encaixe no concerto dos pobos ceibes, terá de dar-nos necesariamente a táctica da nosa apreziación e o asemblaxe da nosa ética educativa dend'os puntos de visda patriótico, político e sozial.

Xi coidamos qui a liberdade da Galiza é unha cousa superflua, unha «difícile nugea», estonzais tēremos qui resiñar-nos á vivir unha vida de «patrias», unha vida despreziada pel-o mundo enteiro. Pro xi recoñecemos qui a liberdade da nosa Terra non é un mito, un algo nantiuversalista, nen xiquera unha custión baladí, xinón unha imperiosa necesidade étnico-soziolóxica, daquela tēremos qui consagral-a nosa vid'a loitar pel-a emanzipación da nosa Patria, pel-a recostrución da nosa persoalidá e pel-o estabrezimento da xunión máis compreta e sólida de tudol-os galegos.

Pra qui no futuro se teñ'a Galiza no conceito de pobo culto e civilizado é perciso qui tudol-os aumontos galegos e os homes qui amamos fondamente á ista Terra, acudamos á próisima asamblea preparatoria do Estatuto galego, e qui percuremos intervír nos seus debates, non movidos per partidarismos políticos, non impulsados per estímulos d'amistades, non alentados per espranza de porveitos, nen per servir e chufar á calquer

persoage junguido pel-o favore regio, xinon qui somentes debemos ir con espritu d'elevazi3n e desexo de concordia, pra ensaminal-os puntos fundamentaes qui t3ra de cont3l-o devandito Estatuto; pra recoñezer i-aprobar qui ning3n pobo t3n dreito 3 mandar 3 outro pobo, qui ning3n grupo hum3n t3n dreito 3 asoballar 3 outro grupo hum3n, e qui, pel o mesmo, non deben eisistir pobos amos e pobos escravos. Pra faguer comprender aos galegos todos qui a centralizaci3n lles fai servos, e qui o arredismo 3nicamente poi-de emancipar-lles; pra deixar ben sentado, en fin, qui estamos prenamente convenzidos de qui canto m3is galegos demostramos ser, per millores universalistas nos t3r3n as persoas cultas e sensatas, perqui, coma dixo certo pensadore, «non se poide ser b3 cibdad3n do mundo, sen qui dinantes se sexa bon cibdad3n do pa3s onde un foi nado.»

Pra termiñar. Dou-vos, distintas damisas e siñores, as eispresivas grazias pel o honore qui me fix3chedes ao ouvir con chichirita benevolenza a miña d3sona peroraci3n. Recibide un sa3do agarimoso, cordial e sinceiro diste voso fidel compatriano, o qui vos prega qui cumprades no sucesivo c3 voso deber de patrianos, secundando-o na tarefa qui t3n emprendida, loitando ao seu par con tudo entusiasmo e firmeza pra faguer qui nun d3a non moito lonj3n chegue 3 relozir sober o so-

lo da nosa amada Galiza a antorcha da cultura i-o sol da liberdade.

Viv3 Galiza ceibe!!

— —

El p3blico repiti3 este patri3tico grito y aplaudi3 largo-rato al orador D. Fuco G. G3mez, quien fu3 obsequiado con exquisitos licores, al final de su *enxebre* discurso, por la comisi3n organizadora y por el probo y cívico Juez de Becerre3, Don Fernando Bolaño.